

Telegram den 10. juli 1968 fra den sovjetiske ambassadør i Prag, S. Tjervonenko, til ledelsen i Moskva om den tjekkoslovakiske ledelses negative svar på den sovjetiske indbydelse til et fællesmøde med de andre sovjetblok-kommunistpartier

YDERST HEMMELIGT

I dag den 9. juli blev jeg inviteret til det tjekkoslovakiske kommunistpartis [CKP] centralkomité, hvor kam. Lenart efter bemyndigelse af kam. Dubcek overgav mig svar på forslaget om at afholde en konference for broderpartierne i Warszawa.

I dette svar hedder det:

"På grundlag af en drøftelse af broderpartiernes breve, hvori der til slut foreslås et møde for at diskutere situationen i CSSR og i CKP, meddeler præsidiets for Det tjekkoslovakiske Kommunistpartis centralkomité:

Principielt er præsidiets positivt indstillet over for forhandlinger mellem de enkelte kommunistpartier enten på præsideniveau eller i anden aftalt sammensætning, eftersom vi for indeværende ikke er rede til et fællesmøde mellem de seks kommunistpartier torsdag den 11. juli 1968.

CKP's Centralkomités præsidium henstiller at undlade på dette tidspunkt at afholde et møde mellem de seks kommunistpartier til drøftelse af den nuværende situation i Tjekkoslaviet og i CKP og foreslår tosidede forhandlinger med repræsentanter for broderpartierne, hvor vi gensidigt ville kunne informere hinanden om situationen i vore lande og partier.

Præsidiets tager heri udgangspunkt i almindeligt anerkendte principper for opbygningen af socialismen, at sammenhold og samarbejde mellem alle vore partier er en ufravigelig betingelse for en vellykket udvikling i de enkelte lande, ligesom også respekten for hvert partis specifikke vilkår og suverænitet i de indrepolitiske forhold. Fra vor side vil der blive fremlagt fuldstændig information om situationen i vort land og i CKP og om de forholdsregler, vi tager. Præsidiets anser det herunder for rigtigt og formålstjenligt, at sådanne tosidede forhandlinger også kunne føres med repræsentanter for det rumænske kommunistparti og det jugoslaviske kommunistforbund.

Præsidiets anbefaler endvidere, at fælles konsultationer med deltagelse af delegationer fra disse partier kan finde sted i løbet af CKP's 14. ekstraordinære kongres.

Præsidiets har besluttet at sende broderpartiernes præsidiets skriftligt svar på deres breve."

Efter at have hørt dette svar udtrykte jeg beklagelse over, at CKP's præsidium og kam. Dubcek personligt ikke havde reageret på SUKP's og de andre broderpartiers bestræbelse for at hjælpe CKP's ledelse i denne komplicerede periode i dets kamp.

Den tjekkoslovakiske partiledelses afvisning af at mødes med repræsentanter for broderpartierne for at udveksle meninger om de opståede problemer vil ikke blive forstået af de sovjetiske kommunister og øjensynligt heller ikke i de andre partier.

Jeg tilføjede, at der i svaret ikke fornemmes noget oprigtigt ønske om at mødes med SUKP eller noget andet parti, eftersom man ellers ville have udtalt, at CKP's centralkomité ville foreslå et møde på et givet tidspunkt på et givet sted. Svaret kan altså tydes, som at ledelsen i CKP vil undgå sådanne møder.

Jeg sagde, at CKP's ledelse og fremfor alt kam. Dubcek med dette skridt bringer sit forhold til SUKP ind i et nyt leje. Jeg gjorde min samtalepartner opmærksom på, at bekymringen i SUKP's og de andre partiers ledelser burde lade kam. Dubcek forstå, at det ikke alene drejer sig om Tjekkoslaviets indre situation, men også om, hvorvidt CKP under hans ledelse vil forblive et internationalistisk led i den socialistiske lejr og i den kommunistiske verdensbevægelse, eller om det vil forstærke dannelsen af en nationalistisk aktionsretning under dække af "specifikke træk", "særpræg" osv.

Den sovjetiske ledelse har adskillige gange sagt til de tjekkoslovakiske kammerater, at Tjekkoslaviets afvigelse fra det socialistiske statssamfunds aftalte kurs også vil fremme kontrarevolutionens internationale kræfter, hvilket vil føre til et brud på det eksisterende styrkeforhold i Europa og kan medføre en skærpelse af den internationale spænding. Tjekkoslaviets arbejderklasse og folk lever i en illusion under indtryk af de forkyndelser af løfter og goder, som den nye model af den "tjekkoslaviske demokratiske socialisme" skal bringe dem. Men hvad vil menigmand sige, hvis Siks teori bliver virkeliggjort og nye hundredtusinder af det jævne folk bliver arbejdsløse, som det allerede er blevet den ulyksalige praksis i den jugoslaviske vej til socialismen? Folket vil desværre først senere fatte hele omfanget af de fejltagelser, som kammeraterne i CKP's ledelse begår, som har afvist SUKP's og de andre broderpartiers gode forsæt.

Af samtalen kunne man fornemme, at kam. Lenart uden tvivl ikke deler CKP's præsidiets beslutning og indholdet af det netop overbragte svar på kam. Brezjnevs brev. Han sagde, at der fortsat er en skarp diskussion i præsidiets, og der har været tilfælde af ret yderliggående udtalelser, som kam. Dubcek har reageret på med, at han som 1. sekretær ikke vil tillade nogle som helst grundløse beskyldninger imod broderpartiet SUKP og de andre partier, og at forslaget om et møde, men også brevene fra SUKP og de andre partier i forbindelse med de stedfindende begivenheder i CSSR, kommer fra et ærligt hjerte og afspejler bekymring og broderlig omsorg for CKP, Tjekkoslaviet osv. Hvis alligevel det ene eller andet udsagn i brevet har fået et stærkere udtryk end nogen måske bryder sig om, så er det ikke derfor. Vi må forklare kammeraterne, hvordan vi opfatter situationen, overbevise vore modstandere, hvis vi finder tilstrækkeligt med argumenter hertil osv. [...]¹

9.VII.68

S. Tjervonenko

afsendt 10.VII

Kilde: Diplomatijskij Vestnik 1992, no. 2-3, s. 54-58.

¹ Den udeladte tekst er udeladt i den russiske tekst med angivelse af, at den har "konfidentiel karakter".